

WERNISAŻE

Tajemnice wraków Bałtyku

Najnowsza wystawa czasowa, otwarta 29 grudnia w Spichlerzach na Ołowiance, stanowi rodzaj podsumowania dorobku CMM w dziedzinach, w których Muzeum jest znane i cenione na całym świecie: archeologii podwodnej i konserwacji zabytków wydobytych z wody. Ekspozycja pt. „Zanurz się i poznaj tajemnice wraków z Bałtyku” ukazuje pięć najciekawszych stanowisk archeologicznych, na których pracowali pływaczki CMM: wraki W-5 Miedziowiec, W-6 „Solen”, W-27 (najprawdopodobniej „De Jonge Seerp”) i W-32 „General Carleton” oraz średniowieczny port w Pucku. Druga część wystawy poświęcona została zagadnieniom związanym z konserwacją zabytków pozyskanych podczas podwodnych badań archeologicznych, w tym m.in. sposobom określania wieku archeologicznego drewna i metodom stosowanym w zabiegach konserwatorskich wobec różnych materiałów. Wystawa ma charakter multimedialny – zabytkom i fotogramom towarzyszą prezentacje komputerowe i film, poszerzające poruszaną na ekspozycji tematykę. Dodatkową atrakcją jest laboratorium, w którym zobaczyć możemy w powiększeniu mikroskopowym zabytkowe drewno i efekty konserwacji metalu – a także „szafa z zapachami”, gdzie doświadczyć można wybranych woni, z jakimi stykają się konserwatorzy. Autorami scenariusza wystawy są Tomasz Bednarz i Irena Rodzik, oprawę plastyczną zlecono Barbarze Badowskiej-Widyńskiej, a nad całością prac czuwała Krystyna Stubińska. Ekspozycja dofinansowana została ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego; towarzyszy jej folder z tekstem w j. polskim, angielskim i niemieckim, zaprojektowany przez Pawła Makowskiego.

Fragmety ekspozycji: stanowisko multimedialne – fot. Paweł Józwiak; „Solen” i Miedziowiec; laboratorium konserwatorskie – fot. Bernadeta Galus

WYDARZENIA

Powrót „Soldka”

Ponad sześć tygodni, od 25 października do 9 grudnia, miejsce cumowania statku-muzeum „Soldek” pozostawało puste. Wywoływało to jak zwykle liczne komentarze osób przechodzących Długim Pobrzeżem, a najoryginalniejszy z domysłów nieobecności statku przy nabrzeżu Ołowianki brzmiał wprost sensacyjnie: został sprzedany Chińczykom! Tymczasem zabytkowy parowiec znajdował się w Gdańskiej Stoczni „REMONTOWA” SA, gdzie poddawany był drugiemu etapowi konserwacji. Po umieszczeniu statku w doku wymieniono łożyska wręgów burtowych wraz z pozostałymi elementami zładu (węzłówkami) łączącymi wręgi z dennikami, wzdłużnikami i pokładnikami, a także pokładniki pokładu głównego w rejonie skrajnika dziobowego. Dokonano niezbędnych napraw międzywręgów skrajnika dziobowego, grodzi zderzeniowej oraz owręża poszycia burtowego w ładowni nr 1. Wyremontowano pokrywy ładowni nr 4 i rynienki ściekowe, a także wymieniono gumy uszczelniające. Wymieniono obrzeża drewniane kluzы kotwicznej. Powłokami malarskimi o odpowiedniej trwałości zabezpieczone zostały wszystkie powierzchnie konstrukcji stalowej w skrajniku dziobowym łącznie z komorą łańcuchową, a także ładowni nr 1 i nr 2, jak również pokrywy lukowe ładowni nr 4 i obrzeża drewniane kluzы kotwicznej. Prace konserwacyjne wykonano dzięki dotacji celowej MKiDN.

Powrót „Soldka” sfotografowany z tarasu widokowego przyszłej kawiarni w Ośrodku Kultury Morskiej. Fot. Paweł Józwiak

Przedświąteczne spotkanie

Zakończenie obchodów jubileuszowych 50-lecia CMM połączone z podsumowaniem 2011 roku było tematem przewodnim spotkania dyrekcji CMM z pracownikami, które odbyło się 21 grudnia w sali konferencyjnej w Spichlerzach na Ołowiance. Wręczone zostały odznaczenia i dyplomy nieodebrane w trakcie głównej uroczystości w 2010 roku, a także wybite z okazji jubileuszu instytucji pamiątkowe medale i książka-album pt. „50 lat Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku”. W ten sposób odbyła się premiera tej najnowszej publikacji CMM: jest to praca zbiorowa, w której przygotowaniu uczestniczyło ponad 30 osób, a zawiera dzieje powstania i rozwoju instytucji, charakterystykę poszczególnych oddziałów, działów i kolekcji, wspomnienia długoletnich pracowników, listę zatrudnionych oraz obszerną bibliografię. Druk książki sfinansowany został z dotacji celowej MKiDN.

UNESCO i podwodne dziedzictwo kulturowe

W grudniu w Brukseli miały miejsce dwie konferencje zorganizowane pod patronatem UNESCO – *Scientific Colloquium on Factors Impacting Underwater Cultural Heritage* oraz *UNESCO Regional Meeting on the Protection of the Underwater Cultural Heritage*. W obu konferencjach jako przedstawiciel Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego uczestniczyła Iwona Pomian, kierująca Działem Badań Podwodnych CMM. Ponad 150 uczestników ze wszystkich części świata miało okazję zapoznać się z bardzo interesującymi prezentacjami dotyczącymi różnych zagadnień związanych z rozpoznaniem i ochroną podwodnego dziedzictwa kulturowego. Tematami wiodącymi były: eksploatacja komercyjna, komercyjne badania archeologiczne oraz współpraca międzynarodowa; wpływ różnych form rybołówstwa na stan zachowania podwodnego dziedzictwa kulturowego; podwodne dziedzictwo kulturowe w kontekście współczesnych inwestycji hydrotechnicznych; badania dna morskiego, wydobywanie surowców naturalnych oraz źródła energii odnawialnej na morzu; wpływ środowiska naturalnego oraz zmian klimatycznych; turystyka i waloryzacja podwodnego dziedzictwa kulturowego; konserwacja zapobiegawcza w rozwoju archeologii – między nauką a praktyką.

Śladami „De Jonge Seerp”

W-27 to jeden z najciekawszych wraków eksplorowanych przez archeologów CMM. Odkryty w 1985 roku, przez kilkanaście lat był obiektem badań podwodnych, jednak na ich podstawie nie udało się dokonać identyfikacji wraku, dlatego zabytki z W-27 podpisane są na naszych wystawach jako pochodzące z wraka holenderskiego statku z II poł. XVIII wieku. Próby ustalenia nazwy jednostki przy pomocy źródeł archiwalnych podjął się Tomasz Bednarz z Działu Badań Podwodnych CMM. Kilka lat temu, na podstawie badań gdańskich ksiąg miejskich, postawił hipotezę, że jest to pochodzący z Fryzji kuff „De Jonge Seerp”, który zatonął 11 czerwca 1791 r. wskutek kolizji z angielskim statkiem „The Recovery”. Więcej informacji o statku i jego szyprze udało się naszemu koledze zebrać w listopadzie ubiegłego roku podczas wyjazdu naukowego do Holandii, gdzie przeprowadził kwerendę w archiwach w Leeuwarden i Amsterdamie. Z kolei wizyta w Muzeum Żegluga Fryzów w Sneek (Fries Scheepvaartmuseum) zaowocowała pozyskaniem bogatej dokumentacji fotograficznej zabytków z fryzyjskich jednostek pływających oraz modeli tych jednostek z XVII–XIX w. Będą one cennym materiałem porównawczym dla zabytków z wraka W-27, w przypadku wielu z nich służąc jako pomoc w określeniu ich funkcji.

PROJEKTY

Cyfrowe Muzeum Morskie

Realizowany w ramach WPR Kultura+, priorytet Digitalizacja, projekt *Centralne Muzeum Morskie – Cyfrowe Muzeum Morskie* wkroczył w kluczową fazę. 30 grudnia podpisana została umowa z wykonawcą strony internetowej, firmą FoldPage (wyłonioną drogą zapytania ofertowego). Nowa witryna internetowa CMM ma być gotowa do połowy lipca. Ogłoszony też został przetarg na dostawę i instalację oprogramowania typu serwerowa baza danych do ewidencji, zarządzania zbiorami i informacjami na ich temat oraz udostępniania danych na ich temat w Internecie. Zakończenie projektu przewidziane jest na 31 sierpnia br.

Katalog Biblioteki CMM w Internecie

Pod koniec listopada, dzięki dofinansowaniu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pozwalającego na zakup odpowiedniego sprzętu i oprogramowania, udostępniony został w Internecie katalog książek naszej biblioteki. Wejść do niego można przez stronę główną Muzeum www.cmm.pl. Wyszukiwanie odbywa się przez autora, tytuł, serię wydawniczą, numer ISBN lub hasło przedmiotowe. Te ostatnie tworzone są przez bibliotekarzy w oparciu o języki haseł przedmiotowych bibliotek nauko-

Stronę główną katalogu zdbi znak rozpoznawczy naszej biblioteki zaprojektowany i wykonany przez jej wieloletniego pracownika Jana Forkiewicza.

wych, a uzupełniane o terminologię fachową z encyklopedii i słowników specjalistycznych znajdujących się w naszych zbiorach. Katalog w formie elektronicznej powstawał od 1999 roku, obecnie obejmuje wszystkie dostępne w bibliotece pozycje. Gromadzone przez lata dzieła poświęcone historii budownictwa okrętowego, żegluga, modelarstwa, archeologii, a także sztuce marynistycznej stanowiąc mogą dla zainteresowanych niezastąpione źródło wiedzy.

EDUKACJA

Zielona WRON-a

W czasie, gdy do głównej siedziby CMM wkroczył uzbrojony oddział ZOMO poszukujący opozycjonistów, spora grupa osób zgromadziła się wokół Tablic 21 postulatów, zainteresowana losom tej pamiątki sierpniowych strajków. Do konfrontacji nie doszło... gdyż dzieło się to w 30. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego, podczas gry miejskiej zorganizowanej 11 grudnia przez Fundację Archiwum Filmowe „Drogi do Wolności”. CMM było jednym z siedmiu punktów kontrolnych na trasie pokonywanej przez uczestników gry „Zielona WRON-a” – rodziny z dziećmi i grupy młodzieży, dla których wydarzenia z początku lat 1980. to prawdziwa historia. Na ekspozycji w Spichlerzach na Ołowiance poznali dzieje tablic, wykonanych przez Arkadiusza Rybickiego i Macieja Grzywaczewskiego jako swoisty środek komunikacji strajkujących ze społeczeństwem, a w stanie wojennym zabezpieczonych przez naszego kolegę z Działu Konserwacji Muzealiów, Wiesława Urbańskiego.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ CMM

Druga latarnia morska w Rozewiu

Rozewie, ze względu na swoje położenie i znajdujące się w tym miejscu zabytki techniki morskiej, jest interesującym przykładem ośrodka wystawienniczego, który mimo upływu kolejnych dziesięcioleci stale poszerza swoją ofertę. W ostatnim czasie, dzięki przychylności dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni, kpt. ż.w. dr. inż. Andrzeja Królikowskiego, Towarzystwu Przyjaciół Centralnego Muzeum Morskiego udostępniona zostanie na cele wystawiennicze i turystyczne druga rozewska latarnia morska. Jest to ciekawy i oryginalny obiekt nawigacyjny, zbudowany w 1875 roku, który pełnił służbę do 1910 roku. Obecnie głównym celem Towarzystwa Przyjaciół CMM będzie rozpoczęcie prac remontowo-budowlanych, które przywrócą wieży latarni wygląd z przełomu XIX i XX wieku. Ze szczególnym pietyzmem odtworzona zostanie wspiana laterna, pierwotnie znajdująca się na szczycie wieży. W planach Towarzystwa jest również projekt przystosowania obiektu do wymogów współczesności poprzez zamontowanie zewnętrznej windy dla osób niepełnosprawnych. Będzie to więc pierwsza na świecie latarnia morska, na której szczyt dostaną się niepełnosprawni turyści, aby oglądać widoki dostępne do tej pory jedynie osobom sprawnym ruchowo. Dzięki tym staraniom zachowany zostanie cenny obiekt techniczny, który po zakończeniu prac będzie się wyróżniał ciekawą architekturą. Przy okazji tych prac poddana zostanie rewitalizacji i udostępniona turystom ponad stuletnia ścieżka wśród szpaleru drzew łącząca onegdaj obie rozewskie latarnie morskie.

ZAPROSZENIE

Od 13 stycznia zapraszamy do Spichlerzy na Ołowiance na wystawę prac osób niepełnosprawnych, zatytułowaną „Podróże w czasie i przestrzeni”. Jest to ósma z kolei wystawa powstała we współpracy z Fundacją „Sprawni Inaczej”, a eksponowane prace zostały wyróżnione w ogólnopolskim konkursie „Człowiek–Ziemia–Kosmos”, zorganizowanym z okazji Roku Heweliusza.